

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА ТА САДІВНИЦТВА

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
8 листопада 2023 р.

Запоріжжя – 2023

Всеукраїнська науково-практична конференція, 8 листопада 2023 р.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ДМИТРА МОТОРНОГО**

**КАФЕДРА РОСЛИННИЦТВА ТА САДІВНИЦТВА
ІМЕНІ ПРОФЕСОРА В. В. КАЛИТКИ**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИРОБНИЦТВА
ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА ТА
САДІВНИЦТВА**

***Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
8 листопада 2023 р.***

**Запоріжжя
2023**

УДК [633+634+635](08)
Т 13

Рекомендовано Вченою Радою Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного, Протокол № 4 від 28.11.2023 р.

Актуальні питання виробництва продукції рослинництва та садівництва: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 8 листопада 2023 р.) / ТДАТУ; ред. кол. С. В. Кюрчев, А.І. Панченко [та ін.]. Запоріжжя : ТДАТУ, 2023. 108 с.

У збірці представлені матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за результатами досліджень та актуальних питань щодо виробництва продукції рослинництва та садівництва в Україні.

Матеріали будуть цікаві викладачам закладів вищої освіти, науковим співробітникам, аспірантам, докторантам, здобувачам вищої освіти, фахівцям і керівникам сільськогосподарських підприємств та науково-дослідних установ, всім, кого цікавить проблематика запровадження інноваційних технологій вирощування, первинної переробки та зберігання сільськогосподарських культур, фізіолого-біохімічні основи підвищення врожайності та якості продукції рослинництва та садівництва, питання механізації та автоматизації агротехнологій в галузі.

Відповідальність за зміст наданих матеріалів, точність наведених даних та відповідність принципам академічної доброчесності несуть автори. Матеріали видані в авторській редакції.

Редакційна колегія: **Кюрчев С. В.** - д.т.н., професор, ректор Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного; **Панченко А. І.** - д.т.н., професор, проректор з наукової роботи ТДАТУ; **Іванова І. Є.** - к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології ТДАТУ; **Кувачов В. П.** - д.т.н., професор, декан механіко-технологічного факультету ТДАТУ; **Колокольчикова І. В.** - д.т.н., професор, декан факультету економіки та бізнесу ТДАТУ; **Галько С. В.** - к.т.н., доцент, декан факультету енергетики та комп'ютерних технологій ТДАТУ; **Колесніков М. О.** - к.с.-г.н., доцент, завідувач кафедри рослинництва та садівництва імені професора В. В. Калитки ТДАТУ.

Адреса для листування:

69000, Україна, Запорізька обл., м. Запоріжжя, пр. Соборний, 226

e-mail: rosl@tsatu.edu.ua

Сайт конференції: <https://peers.international/uk/cichpp>

*Конференція організована в рамках міжнародного проєкту **ОРТІМА** – “Відкриті практики, прозорість та доброчесність для сучасної вищої школи” за підтримки Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти України.*

©Автори тез, включені до збірника, 2023

©Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2023

Список використаних джерел

1. Council Directive 2002/53/EC of 13 June 2002 on the common catalogue of varieties of agricultural plant species. Official Journal of the European Communities, L 193, 20 July 2002 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/AUTO/?uri=CELEX:32002L0053&qid=1691755913228&rid=4> (дата звернення 14.08.2023).
2. *OJ L 362, 9.12.2004, p. 21–27 OJ L 269M , 14.10.2005, p. 80–86 (MT)* 2004/842/EC: Commission Decision of 1 December 2004 concerning implementing rules whereby Member States may authorise the placing on the market of seed belonging to varieties for which an application for entry in the national catalogue of varieties of agricultural plant species or vegetable species has been submitted (notified under document number C(2004) 4493)Text with EEA relevance <http://data.europa.eu/eli/dec/2004/842/oj> (дата звернення 22.08.2023).

СОРТИ ВИШНІ – ДЖЕРЕЛА ВИСОКИХ СМАКОВИХ ЯКОСТЕЙ ПЛОДІВ

Шкіндер-Барміна А. М., к.с.-г.н.

*Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь
e-mail: annaskinder198@gmail.com*

Вишня здавна є традиційною культурою в Україні. Плоди вишні споживають у свіжому та переробленому вигляді (сік, варення, компот, вино та інше), і зазвичай культуру вишня розглядають як технічну, але ж існують вже нові сорти, плоди яких можна з задоволенням споживати на десерт. Особливої актуальності вирощування десертних сортів вишні набуває у Південному Степу України, де розташовані курортні зони і переважає реалізація плодів десертного призначення для вживання свіжими.

Селекційна робота на Мелітопольській дослідній станції імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН ведеться з 1930 року. Селекціонером М.Т.Оратовським було виділено та передано на держсортотипування два сорти вишні – Мелітопольську ранню та Мелітопольську десертну, зареєстровану з 1954 р. Подальша селекційна робота з 1967 р. була спрямована на отримання сортів нового покоління і селекціонери В.О.Туровцева та М.І.Туровцев разом із міжсортною гібридизацією проводили і міжвидові схрещування вишні з

черешнею. Отримані сорти вишні і вишнево-черешневих гібридів (дюків) характеризуються позитивними якостями обох порід: високою врожайністю (25-45 кг/дер.), зимо- та посухостійкістю, стійкістю квіток до весняних заморозків, стійкістю до ураження грибними хворобами.

Для подальшої селекційної роботи проводиться виділення сортів-еталонів, джерел цінних господарсько-біологічних ознак, поповнення інформаційної бази даних, підготовка матеріалів для реєстрації зразків генофонду та ознакової колекції. Дослідні насадження вишні Мелітопольської дослідної станції садівництва (МДСС) імені М. Ф.Сидоренка ІС НААН розташовані у м.Мелітополь та у 20 км на південь від м. Мелітополь Запорізької області та відносяться до зони плодівництва південний степ. Ґрунт дослідної ділянки темно-каштановий, слабосолонцюватий, легкосуглинистого механічного складу, сформований на лесах. Деревя досліджуваних сортів щеплені на сіянцях вишні магалєбської, посаджені за схемою 6 x 4 м у 2001, 2003, 2007 рр. Умови вирощування богарні. Дослідження поводяться за стандартними методиками з сортовивчення.

Колекція вишні МДСС налічує 113 сортів, серед котрих 57 української селекції. Сорти закордонної селекції мають походження з 13 країн: Великобританії, Бельгії, Данії, Болгарії, Угорщини, Німеччини, Італії, Польщі, Румунії, США, Франції, Чехії.

За період вивчення з 2004 р. по 2022 р. за показниками врожайності і якості плодів виділені сорти вишні і вишне-черешневих гібридів, котрі характеризуються відмінними смаковими якостями плодів і рекомендуються для вирощування і у промислових насадженнях і для приватного садівництва населення.

В таблиці 1 представлені данні виділених сортів-джерел високих смакових якостей плодів.

Наводимо коротку характеристику виділених сортів –джерел високої якості плодів.

Солідарність. Дерево сильноросле, з розлогою кроною середньої гущини. Сорт вирізняється високою стійкістю до кокомікозу та моніліозу, доброю зимо- та посухостійкістю. До плодоношення вступає на 4-й рік після садіння. Урожайність – 43 кг з 10-річного дерева. Сорт самобезплідний. Кращі запилювачі – Встреча, Примітна, Гріот мелітопольський, Ранній десерт, Ожиданіє.

Плоди великі, округлі, темно-червоні, масою 6,5-7,0 г. М'якоть світло червона, ніжна, соковита, кисло-солодка. Дегустаційна оцінка – 4,8-5,0 бала. Плоди універсального призначення. Сорт занесений до Державного реєстру сортів з 2005 р.

Таблиця 1 – Дегустаційна оцінка плодів сортів вишні

Сорт	Середня маса плодів, г					Дегустаційна оцінка, бал
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	
Шалунья	4,6	5,3	5,6	5,6	3,9	4,7-4,8
Взгляд	4,8	6,1	6,6	5,9	4,2	4,7-4,8
Встреча	4,9	8,0	5,1	5,8	5,6	4,5-5,0
Любітельська	4,8	6,2	6,4	6,2	5,4	4,8-4,9
Мелітопольська новинка	5,9	6,1	6,1	6,0	5,2	4,9-5,0
Нарядна	3,5	6,6	4,9	4,5	4,4	4,7-5,0
Ожиданіє	4,4	7,8	6,0	4,6	4,7	4,5-4,9
Ранній десерт	4,6	6,0	5,6	6,2	4,9	4,6-5,0
Солідарність	5,3	7,4	7,2	7,5	7,2	4,8-5,0

Встреча. Дерево слаборосле, висотою до 2,5 м. Крона куляста, поникла, густа. Сорт стійкий до кокомікозу та в середньому ступені вражається моніліозом; зимостійкість висока, добра стійкість бутонів до пізньовесняним заморозкам. Середня врожайність у 10-річному віці – 25 кг з дерева. Сорт частково самоплідний. Краці запилювачі – Шалунья, Примітна, Самсоновка.

Плоди великі, одномірні, плоско-округлі, темно-червоні, середня маса – 8,6 г, максимальна – 15 г. М'якоть червона, ніжна, соковита. Смак кисло-солодкий. Дегустаційна оцінка – 4,8-5,0 бала. Плоди універсального призначення. Сорт занесений до Державного реєстру сортів з 1995 р.

Ранній десерт. Дерево сильноросле, з широкопірамідальною середньої густоти кроною. Сорт стійкий до кокомікозу та моніліозу, відзначається посухостійкістю та зимостійкістю. У плодоношення вступає на 3-й рік. Урожайність у 9-річному віці – 24 кг з дерева. Сорт самобезплідний.

Плоди великі, масою 5-6 г, плоско-округлої форми, одномірні. Забарвлення плоду жовто-рожеве. М'якуш ніжний, соковитий, безбарвний. Смак кисло-солодкий, освіжаючий. Дегустаційна оцінка – 4,8 бала. Плоди досягають у першій декаді червня, десертного призначення. Сорт занесений до Державного реєстру сортів з 2005 р.

Нарядна. Дерево сильноросле, формує округлу, розлога, піднесену крону, середньої густоти. Сорт стійкий до моніліального опіку, середньостійкий до кокомікозу – ураження у епіфітотій ний рік 2,2 та 3,0 бала, відповідно. До плодоношення вступає на 4-й рік після садіння. Урожайність у 9-річному віці – до 20 кг з дерева. Сорт самобезплідний.

Плоди середньою масою 4,3 г, округлі, темно-червоні. М'якоть червона, ніжна, соковита. Сік червоний. Смак кислувато-солодкий з переважанням солодкого. Дегустаційна оцінка – 4,8-5,0 бала. Плоди універсального призначення, добре смакують як десерт.

Мелітопольська новинка. Дерево сильноросле, формує розлогу, дещо пониклу крону. Зимостійкість добра. Сорт стійкий до моніліального опіку та середньостійкий до кокомікозу. До плодоношення вступає на 4-й рік після садіння в сад. Врожайність у 9-річному віці сягає до 16-20 кг з дерева. Сорт самобезплідний.

Плоди великі, масою 6,0-7,0 г, однакові, плоско-округлі. Забарвлення плода червоне. М'якоть жовта, ніжна, соковита. Сік світло рожевий. Смак кислувато-солодкий з переважанням солодкого. Дегустаційна оцінка – 4,8-5,0 бала. Плоди дуже смакують як десерт.

Виділені в роботі сорти-джерела високих смакових якостей плодів рекомендуються для подальшого залучення до селекційної роботи при створенні нових сортів вишні і вишне-черешневих гібридів, а також для створення виробничих насаджень вишні і для вирощування у приватних господарствах населення.

Список використаних джерел

1. Районовані сорти плодових і ягідних культур селекції Інституту зрошеного садівництва: довідник / за ред. М. І. Туровцева, В. О. Туровцевої. Київ.: Аграрна наука, 2002. 148 с.

2. Туровцева В. А., Туровцева Н. Н., Шкіндер-Барміна А. Н. Результаты селекционной работы с вишней и дюками на Мелитопольской опытной станции садоводства имени М.Ф.Сидоренко ИС НААН. *Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів*. 2016. Вип. 2(14). С. 227-238.

3. Шкіндер-Барміна А. М. Формування та вивчення колекції вишні (*Cerasus vulgaris* Mill.) Мелітопольської дослідної станції садівництва для визначення селекційноцінних зразків. *Генетичні ресурси рослин*. 2020. Вип. 26. С. 71-80.